

Připravovaná změna posuzovacího řízení GA ČR

Návrh třístupňového postupu panelového posuzování

Cíl:

- profesionalizace a zvýšení účinnosti systému evaluace navržených projektů,
- standardizace kritérií úspěšnosti,
- posílení transparentnosti a nezávislosti posuzování,
- zamezení případnému klientelismu.

Panelové posuzování bude splňovat následující podmínky:

- model musí být vhodný pro všechny oblasti základního výzkumu,
- předpokládaný počet hodnocených návrhů projektů je cca 3 000,
- zákonem stanovená hodnotící lhůta bude 6 měsíců (v roce 2009 ještě 7 měsíců),
- bude uplatněn třístupňový systém:
 - ❖ rozhodujícím orgánem je předsednictvo,
 - ❖ Oborové komise jsou poradními orgány dle zákona č. 130/2002 Sb.,
 - ❖ hodnotící panely (dále jen panel) jsou poradními orgány Oborových komisí podle (novely) Statutu GA ČR
- zákonem stanovený počet minimálně dvou nezávislých posudků pro každý návrh projektu u projektů vyřazených v první fázi prvního stupně hodnocení,
- alespoň jeden zahraniční posudek u projektů postupujících do další fáze posuzování, případně alespoň dva české posudky u návrhů projektů z oborů zařazených do Národního referenčního rámce excelence (NRRE), jejichž předmět řešení je výlučně vázán na českou jazykovou oblast.

Panely:

- doporučená velikost panelu je 8-12 členů včetně předsedy,
- předsednictvo jmenuje do funkce pro jednotlivé panely v první etapě 8 členů; na základě počtu a odborného zaměření obdržených návrhů projektů bude do jednotlivých panelů jmenován další potřebný počet členů,,
- rozhodujícím kritériem pro velikost panelu bude počet návrhů projektů,
- orientačně se předpokládá 80 návrhů projektů/panel,
- panely mají jiné názvy a číslování než Podoborové komise,
- v názvech panelů nemohou být vyjmenovány všechny dílčí disciplíny a specializace,
- dělení oborů do panelů je stanoveno primárně podle věcných kritérií, bylo však třeba brát v úvahu i odhadovaný počet návrhů projektů (panely by měly hodnotit obdobný počet návrhů projektů),
- oficiální ukončení stávajícího systému posuzování k 31. 3. 2009 (zrušení funkčního období všech současných členů Podoborových a Oborových komisí; nebude uplatňován stávající požadavek povinných lhůt mezi funkčními obdobími členů komisí GA ČR),
- návrhy na členy panelů mohou předkládat právnické i fyzické osoby působící v oblasti vědy a výzkumu z řad významných odborníků (návrhový formulář na www.gacr.cz),
- bude využito zkušeností současných i minulých členů Oborových a Podoborových komisí,
- požadavky na člena panelu: vysoká odborná úroveň (posuzovaná v první řadě podle publikační činnosti), ochota a schopnost umět s nadhledem posoudit v rámci panelu širší úsek oboru; schopnost posuzování výhradně podle odborných hledisek,
- člen panelu je nominován jako vědecká osobnost s širokým rozhledem, nikoli jako zástupce instituce,

- nároky na časové i pracovní zatížení budou mnohem větší než v dosavadním hodnotícím systému, proto je připraven návrh na tomu odpovídající finanční odměňování členů panelů,
- členové panelu budou jmenováni do funkce na období 2 let, s možností odvolání v případě neúčasti na zasedáních panelu; další limity zatím nejsou uplatňovány,
- v následujících letech obměna poměrné části členů hodnotících panelů,
- členové panelu mohou v době jejich funkčního období podávat návrhy vlastního projektu; v takovém případě bude však hodnocení návrhu projektu zvlášť sledováno a budou podniknuty všechny kroky k tomu, aby se zamezilo případnému střetu zájmů a klientelismu,
- výběr členů panelů bude probíhat na základě návrhových listů,
- návrhový list na člena hodnotícího panelu bude obsahovat mj.:
 1. životopis, odborné zaměření, přehled a citovanost výsledků
 2. souhlas zaměstnavatele s uvolňováním na zasedání panelů,
 3. závazný souhlas nominovaného s aktivní účastí na zasedáních panelu ve stanovených termínech a s tím souvisejícími povinnostmi,
- pro výběr členů panelu bude sestavena komise pro výběr členů panelů, která bude složena z:
 - člena předsednictva zodpovědného za daný obor,
 - zástupce RVV,
 - zástupce Kontrolní rady,
 - vedoucí příslušné oborové sekce Kanceláře (administrativní podpora),
- oborové komise budou sestaveny z oborově příbuzných panelů
- oborové komise se budou skládat z předsedů a místopředsedů jednotlivých panelů jmenovaných předsednictvem; kandidáty na předsedy a místopředsedy navrhnou jednotlivé panely na základě tajné volby,
- předsednictvo GA ČR připravuje pro členy panelů možnost seznámení s novým systémem hodnocení v panelech formou školení, které má za cíl přiblížit a usnadnit práci v panelech (předpokládaná místa konání jsou Praha a Brno).

První stupeň

⇒ **První fáze (méně kvalitní návrhy projektů budou vyřazeny v této první fázi)**

- návrh projektu zasílá navrhovatel pouze do jednoho panelu (rozbalovací seznam názvů jednotlivých panelů bude k dispozici v aplikaci),
- navrhovatel je zodpovědný za správný výběr příslušného panelu,
- mezioborové projekty:
 - ⇒ navrhovatel vybere jeden primární panel a navíc uvede jeden sekundární panel,
 - ⇒ hodnocení mezioborových návrhů projektů bude probíhat pouze v primárním panelu,
 - ⇒ sekundární panel přidělí návrhu projektu zpravodaje, který vypracuje posudek, navrhne zařazení návrhu projektu do jedné ze tří kategorií **a,b**, nebo **c** (viz níže) a navrhne dva zahraniční oponenty,
 - ⇒ primární panel při hodnocení mezioborového návrhu projektu využívá podkladů sekundárního panelu,
- každý návrh projektu bude přidělen k posouzení čtyřem členům panelu (dvěma zpravodajům a dvěma posuzovateli) následujícím postupem:
 1. předseda společně s místopředsedou panelu, kteří budou mít plný přístup k elektronické aplikaci návrhů za svůj panel, určí prvního zpravodaje pro každý návrh projektu a zpravodaj se zpřístupní projekt,
 2. druhý zpravodaj bude určen náhodným výběrem a zpřístupní se mu projekt,
 3. oba posuzovatelé budou rovněž určeni náhodným výběrem se zpřístupněním projektu,
 4. procedura náhodného výběru zpravodajů a posuzovatelů zabrání přidělení projektu členovi panelu, který by byl ve zjevném konfliktu zájmů (tj. navrhovatel nebo spolunavrhovatel by byl ze stejné instituce jako zpravodaj nebo posuzovatel)

- členové panelu nesmějí žádnou formou sdělovat informaci, které projekty posuzují ani jaké jim dávají hodnocení před tím, než bude před zasedáním panelu zveřejněna všem členům panelu
- oba zpravodajové prostudují návrh projektu a nezávisle vypracují vlastní posudek,
- oba posuzovatelé prostudují návrh projektu,
- každý ze zpravodajů a posuzovatelů nezávisle zařadí prostřednictvím elektronické aplikace všechny jemu přidělené návrhy projektů podle kvality do tří kategorií **a**, **b**, nebo **c**, a to v závazném poměru:
a : b : c 30 % : 40 % : 30 % s tolerancí ± 2 projekty,
 - **a** – vysoce kvalitní návrh projektu - doporučen k postupu do druhé fáze
 - **b** – průměrný návrh projektu - doporučen k postupu do druhé fáze
 - **c** – méně kvalitní návrh projektu - není doporučen k postupu do druhé fáze,
- pracovníci sekce Kanceláře před zasedáním panelů připraví na základě podkladů členů panelů pomocný návrh pořadí všech návrhů projektů v daném panelu,
- každý z členů panelu 3 dny před zasedáním panelu má prostřednictvím elektronické aplikace přístup ke všem návrhům ze svého panelu (s výjimkou vlastního návrhu projektu),
- na prvním jednodenním zasedání panelu bude po panelové diskusi vytvořen definitivní seznam méně kvalitních návrhů projektů navržených k vyřazení. Závazně bude navrženo k vyřazení nejméně 30 % návrhů projektů daného panelu,
- pro tyto návrhy projektů končí posuzovací řízení v první fázi, podkladem jsou (i) zápis z jednání panelu (ii), posudky dvou zpravodajů z panelu, (iii) čtyři hodnocení do kategorií **a**, **b**, **c** od dvou zpravodajů a dvou posuzovatelů
- pozornost musí být věnována zdůvodnění v protokolu hodnocení, především u odmítnutých návrhů projektů, jejichž posuzování končí v první fázi; podkladem je zápis z jednání panelu, který připraví zástupce kanceláře ve spolupráci s předsedou a místopředsedou panelu,
- rozhodnutí předsednictva o neudělení grantu těmto návrhům projektů bude zveřejněno až při vyhlášení výsledků veřejné soutěže,
- při případném přerozdělení návrhů projektů postupujících do druhé fáze posuzování mezi jednotlivé členy panelu se doporučuje dbát na relativně rovnoměrné rozdělení návrhů projektů mezi členy panelů.

⇒ **Druhá fáze - posuzovací řízení se zahraničními posudky:**

- každý ze dvou zpravodajů přiřazených k danému návrhu projektu navrhne 2 - 3 vhodné zahraniční oponenty,
- bude získán alespoň jeden posudek od zahraničního oponenta. Výjimku mohou mít návrhy projektů z oborů zařazených do NRRE, jejichž předmět řešení je výlučně vázán na českou jazykovou oblast. V takovém případě je možno nahradit zahraniční posudky dvěma posudky od renomovaných českých posuzovatelů. V souladu s praxí partnerské slovenské grantové agentury (Agentúra na podporu výskumu a vývoja) se posuzovatelé ze Slovenska nepovažují za zahraniční posuzovatele.
- před zasedáním panelu mají všichni členové povinnost se seznámit se všemi návrhy projektů, které postoupily do druhé fáze posuzování, včetně všech ostatních podkladů k jednotlivým návrhům projektů, což jsou:
 - dva posudky od zpravodajů panelu;
 - alespoň jeden posudek od zahraničního oponenta (s možnou výjimkou návrhů projektů zařazených do NRRE, jejichž předmět řešení je výlučně vázán na českou jazykovou oblast)
 - čtyřikrát hodnocení návrhu projektu z první fáze (zařazení do kategorií **a**, **b**, **c**).
 všechny podklady jsou k dispozici v elektronické aplikaci na hodnocení návrhů projektů)
- každý člen panelu před zasedáním panelu nezávisle zařadí prostřednictvím elektronické aplikace všechny návrhy projektů daného panelu podle kvality do tří kategorií **A**, **B**, **C** a to v závazném poměru:
A : B : C 30 % : 40 % : 30 % s tolerancí ± 2 projekty,

- A – velmi kvalitní projekt, doporučen k financování
- B – méně kvalitní projekt, doporučen k financování
- C – projekt nedoporučen k financování,

Pracovníci sekce Kanceláře před zasedáním panelů připraví na základě podkladů členů panelů pomocný návrh pořadí všech návrhů projektů v daném panelu:

- v prvním kroku panelové diskuse oba zpravodajové postupně prezentují jednotlivé návrhy projektů,
- na základě těchto informací panel rozdělí všechny návrhy projektu daného panelu do dvou skupin:
 - návrhy projektů, které nedoporučují k financování. Závazně musí být ve skupině nedoporučených projektů zařazeno nejméně 30 % návrhů projektů daného panelu
 - návrhy projektů, které doporučují k financování; - u těchto návrhů projektů sestaví jejich pořadí
- návrh na nedoporučení návrhu projektu a pořadí doporučených návrhů projektů vzniká na základě diskuse a vzájemného porovnávání jednotlivých návrhů projektů,
- u projektů doporučených k financování projednává panel adekvátnost požadovaných finančních prostředků, přiměřenost plánované pracovní kapacity, atd.,
- průběh jednání je zaznamenán v zápise, který slouží jako podklad pro protokol hodnocení projektu,
- na závěr jednání musí být stanovisko panelu a pořadí zapsáno do protokolu hodnocení každého projektu poté, co bylo odsouhlaseno členy panelu.

Druhý stupeň:

Druhý stupeň hodnocení proběhne na úrovni Oborových komisí. V tomto stupni již neprobíhá hodnocení návrhů projektů, ale jen jejich porovnávání a sestavení pořadí.

Oborové komise:

- (i) projednají a schválí návrh příslušných panelů na vyřazení návrhů projektů, které nepostoupily do druhé fáze prvního stupně posuzování;
- (ii) projednají a schválí seznam nedoporučených návrhů projektů z druhé fáze prvního stupně posuzování,
- (iii) sestaví návrhy výsledného pořadí projektů ze své skupiny oborů.

Návrhy Oborových komisí budou předloženy předsednictvu ke schválení.

Třetí stupeň a konečné rozhodnutí:

S přihlédnutím k návrhům Oborových komisí provede Předsednictvo konečné rozhodnutí o přidělení resp. nepřidělení grantů navrhovaným projektům a vyhlásí výsledky veřejné soutěže.

Pokračující projekty:

Pokračující projekty budou na zasedání jednotlivých Podoborových komisí a Oborových komisí přerozděleny do nových hodnotících panelů. Kancelář ve spolupráci s předsedou Oborové komise připraví návrh na zařazení projektu do panelů. Přidělení nových zpravodajů k pokračujícím projektům proběhne, až bude znám seznam nových členů panelů.